

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > שובבים 002 תיקון פגם המחשבה תשע

שובבים 002 תיקון פגם המחשבה תשע

חמישה מיני מועיא ש"ז לבטלה

ימי השובבי"ם כמו שכבר המליצו הקדמונים, על פי הפסוק "שובו בנים שובבים" (ירמי' ג' י"ד וכ"ס, אלו ימי תשובה, בעיקר על עוון הקרי כידוע) שער ר"ק לאר"י תיקון כ"מ. וצריך להבין את שרש האור הקיים בימים אלו, את מהות הפגם ואת אופן התיקון. במקומות רבים נהגו בימים אלו לומר סליחות ולעשות תיקונים ברבים, נהרא נהרא ופשטיה. והנה בעלי הסוד תיקנו חמישה מיני תיקונים לעון הוצאת ש"ז לבטלה, דישנם כמה אופנים להגיע להוצאת ש"ז לבטלה. האחד הוא ע"י מחשבה, השני הוא ע"י אשה, השלישי ע"י זכר, הרביעי ע"י רוק, והחמישי ע"י שמושך בערלתו. אנו במאמרים אלו לא נעסוק בחלק

(א) ר"ת שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים, בדזמן פרשיות אלו הם ימי השובבי"ם, ובשנה מעוברת ממשיכים ימים אלו גם בפרשיות תרומה ותצוה, ולכן בשנה מעוברת תקופה זו נקראת שובבי"ם ת"ת.

(ב) ע"י ספר מנחת אהרן - תעניות ציבור, לר"א מיאסניק שמביא את המקורות לשובבי"ם. עיקר המקורות הם הלבוש והמג"א והבאה"ט והפמ"ג באו"ח תרפ"ה, ובשער ר"ק לאריז"ל תיקון כ"ז.

(ג) נעתיק את לשון רח"ו בשער ר"ק תיקון כ"ז הנוגע לענינו. "עוד מצאתי כתוב ממורי ז"ל, וז"ל הרב משה יונה, תקון לעון שכבת זרע לבטלה, ובעון זה יש מינים הרבה, יש שחוטא ע"י מחשבה, שמהרהר בעבירה, ויצרו תקפו, ורואה קרי מאיליו בלי מעשה כלל. ויש מי שמשמש בידו ומוציא קרי. (ו) [כגון], יש מי שחושב באשה, ומנאף בידו ומוציא קרי. ויש מי שחושב בזכר, ומוציא קרי. ויש מי שמשמש ברוק פיו, ומוציא קרי. ויש כשמנאף מכסה ראש העטרה בעור האבר שממשיכו למטה, וזה נקרא מושך בערלתו". ע"כ לשון רח"ו הנוגע לענינו.

הסוד השייך לענינים אלו אלא לסוגיות האגדתא שבדבר. נתחיל בעזר ה' בחלק המחשבה, כפי אשר יזכנו הי.

מלכות אדום קדמה למלכות ישראל

ישנו כח מחשבה באדם, שהוא כח הראשית שנמצא בו. מחשבה היא ראשית, ראשית חכמה כידוע. הראשית של הבריאה היא מחשבת הבריאה. והתכלית של הבריאה היא גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם. וסוף מעשה במחשבה תחילה, ולפיכך גילוי מלכותו היא ראשית המחשבה. זוהי מהות הבריאה - גילוי מלכותו יתברך. ומי שמגלה את אותה מלכות זו מלכות ישראל, מלכות בית דוד. אבל כמו שכתוב בסוף פרשת וישלח, היו שמונת מלכי אדום שמלכו קודם מלך ישראל. הרי שכח הראשית במלכות התגלה לפני מלכות ישראל. ישנו כח של גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם על ידי מלכי ישראל, מלכי בית דוד. וישנו כח של גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם שקדם לכך, שזה נקרא מלכות אדום. אנו רואים זאת בסדר לידת עשו ויעקב, דהרי קדמה לידת עשו ללידת יעקב אבינו. וא"כ עשו מצד מטבע הראשון, מצד צורת הלידה, הוא זה שהיה בכור, בכור בחינת ראשית, "כי הוא ראשית אוננו ולו משפט הבכורה" (כי תצא כ"א י"ז). הכח של הראשית בהולדה היה נמצא בראשית הדבר אצל עשו, לעומת כח הראשית בעיבור שהיה אצל יעקב(רש"י תולדות כ"ה כ"ו). ומכיון שכל מחשבת הבריאה, כל תכלית הבריאה היא גילוי מלכותו יתברך שמו בעולם, לכן ראשית מלכותו נתגלתה במלכות אדום לפני שנתגלתה במלכות ישראל, כי מלכות אדום קדמה.

מלכות אדום היא כלי לראשית בלבד

המלכות היא הכלי שדרכו הקב"ה מתגלה בעולם. כח הגילוי שישנו בעולם הוא מלכותו יתברך. אבל המלכות של הקב"ה אינה עצם הגילוי, אלא היא הכלי לגילוי. הקב"ה מתגלה בעולמו דרך מלכותו יתברך. "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה י"ד ט'). כאשר יתגלה ש"ומלכותו בכל משלה" (תהלים ק"ג י"ט), אזי "לא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את הויה, כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם". כלומר שהמלכות היא הכלי לגלות את שמו יתברך בעולם. והכלי למלכות ה' יתברך היא מלכות בית דוד. א"כ מלכות בית דוד היא הכלי למלכות ה' יתברך, ומלכות ה' יתברך היא הכלי לגילוי ה' יתברך. הרי שנתבאר שישנם שני סוגי כלים כיצד לגלות את מלכות ה' יתברך בעולם. ישנה מלכות אדום מלוך מלך בישראל שמגלה את מלכות ה' יתברך. וישנה מלכות ישראל שמגלה את מלכות ה' יתברך. ישראל הקרויים אדם (יבמות ס"א א') לעומת אדום. כשם שמלכות ישראל מגלה את שמו יתברך בעולם. כך מלכי אדום גם הם גורמים לסוג של גילוי. דהרי ראשו של עשו כמו שאומרים חז"ל (פרקי דר"א פל"ח, נקבר במערה. כלומר, מצד נקודת הראשית, שהיא בחינת הראש של עשו, הרי שעשו שייך למהלך של מערת המכפלה שהוכפלה בזוגות. עולה א"כ שהראשית של מלכות אדום לפני מלוך מלכים מישראל, אינה רק קלקול. כי אילו היה זה קלקול בלבד, הרי שראשו של עשו לא היה נקבר במערה. ראשו של עשו נקבר במערה מחמת שבעומק, ראשית זו דמלוך מלך מאדום לפני מלוך מלך מישראל, יש בה כלי לגילוי ה' יתברך בעולם. אלא שתרי כלים יש כאן. הראש של עשו שנקבר במערה מלמדנו שיש שם גילוי של ראשית כלי בלבד, אבל אין לכלי זה המשך. ישנה התחלה של כלי שהיא כח הראש, אבל אין לכלי זה המשך, כי שאר הקומה זו קומה של כלי שבור ואינו מתוקן, ולכן שאר גופו אינו במערה. משא"כ מלכות ישראל שהיא בעיקר מלכות בית דוד, היא מלכות שיש בה ראשית של כלים וכן גם אחרית של כלים. הרי שעומק הדברים הוא שמלכות אדום מצד מה שהיתר. מלוכה קודם מלכות ישראל, מצד ראשיתה, לזה באמת היה לה כלי. אבל מצד מה שהיא רוצה למלוך אחרי הראשית, לאחר שכבר התגלתה מלכות ישראל, לזה אין לה כלי, ולכן אין לה קיום. הרי שמתבאר אם כן שישנם כאן שני סוגי כלים. ושרש החילוק ביניהם הוא שמלכות אדום היא כלי לנקודת גילוי הראשית בלבד, משא"כ מלכות ישראל היא כלי לכל הקומה כולה.

ראשית נעלמת וראשית מגולה

והנה הפגם ששייך לחלק המחשבה הוא פגם ששייך לנקודת הראשית. ויש במהות פגם זה כמה וכמה חלקים. כח המחשבה מחד יש בו הבחנה שהוא צריך להשאר בבחינה של פנים, ומאידך יש בו הבחנה שכאשר הוא יוצא לחוץ

(ד) בפשטות מלכות אדום אינה מגלה כלל את מציאות השי"ת, אלא רק מעלים. אולם בעומק כל דבר בבריאה הוא כלי לגילוי הקב"ה, ואף אדום הם כלי לכך, ובהבחנה מסוימת הם ראשית הגילוי.

צריך שיצא לכלי ראוי. כל מחשבה היא בעצם דבר שנמצא מלגאו, נמצא לפנים. אין אדם יודע מה במחשבת חברו. רק הכתיבה או הדיבור מגלים את המחשבה, אבל המחשבה כשלעצמה היא דבר נעלם (עי' ריש ביאור הגר"א לספרא דצניעותא). דהרי חז"ל (בר"ר ס"ה י"ס מונים שבעה דברים שמכוסים מבני אדם ואחד מהם הוא שאין אדם יודע מה בלבד חברו. ומפני שמחשבת האדם היא דבר נעלם, לכן כשהיא באה לידי גילוי היא צריכה להתגלות במקומה הנכון. מחד ישנה עבודה להשאיר את נקודת הראשית בהבחנה שהראשית נשארת נעלמת ואינה באה לידי גילוי. מאידך ישנה עבודה שכאשר מגלים את נקודת הראשית של המחשבה, לגלות אותה במקומה. יעקב היה ראשון בטיפה, ראשון ליצירה. עשו היה ראשון ללידה, ולכן ראשית לגילוי. מצד מה שיעקב הוא ראשית היצירה, ראשית היצירה אינה באה לידי גילוי בלידה. לכן גם בגדרי בכורה לא מוגדר בכבוד מי שהוא ראשון ליצירה אלא דוקא מי שהוא ראשון ללידה. כי א"א לדעת ע"פ גברי הטבע מי הוא הראשון ליצירה, זהו דבר נעלם. זאת ראשית נעלמת ואינה ראשית גלויה. משא"כ הראשון שמתגלה בלידה של עשו, זוהי ראשית בנקודת ההתגלות, ואינה ראשית בעצם ההווה. הראשית שהיא ראשית היצירה שהיא ראשית של עצם ההווה, היא ראשית נעלמת. הראשית שמתגלה, היא הראשית בנקודת ההתגלות לחוץ. כלומר זה לא רק שהיא מתגלה לחוץ, אלא זה ראשית כח ההתגלות. ההגדרה אינה שכאשר זה מתגלה אזי מתגלה מי הראשון בהווה - זה אינו מתגלה. אלא מתגלה מי הראשון שיוצא לחוץ. אלא מעבר לגילוי של מי הוא הראשון שיוצא לחוץ, עצם הראשית של ההתגלות לחוץ - זה גופא נקרא ראשית. אם כן אלו הם שני סוגים של ראשית. ישנה הראשית שהיא ראשית בעצם ההווה, שהיא בחינת ראשון לטיפה, וזה דבר נעלם, שאינו בא לידי גילוי. והראשית השני שהוא כן בא לידי גילוי, היא ראשית ההתגלות, ולכן היא באה לידי גילוי, כי זה המהות של הראשית בעצם. זה החילוק בין ראשית של עשו שזה מלכי אדום, לראשית של ישראל שהיא ראשית נעלמת.

כלי להעלם וכלי לגילוי

ומכיון שבשרש הדבר מדובר בשני סוגי ראשית, לכן כל אחת מהן זקוקה לסוג כלי שונה. לראשית הנעלמת צריך כלי נעלם. לראשית של הגילוי צריך כלי של גילוי. כפי היות הראשית כך מהות הכלי. כאשר הכלי הוא כלי של ראשית, אזי אם הראשית היא ראשית הווה של נעלם, אז הכלי הוא כלי של נעלם. ואם הראשית הוא ראשית של התגלות, אז הכלי שצריך הוא כלי של התגלות. בלשון אחרת, כלי שהוא כלי של נעלם, אינו יכול לבוא לידי הווה עצמית, כי הרי הוא נעלם, הוא מעלים את עצמו. משא"כ כלי שהוא ראשית להתגלות, א"כ הכלי כל ענינו בא לגלות, ואז הוא נותן מקום להתגלות העצמית של הכלי. כאשר

הראשית היא הויה נעלמת והכלי הוא נעלם, לא יכול להיות שהכלי יגלה את עצמו, כי הרי כל המהות של הכלי הוא שהוא כלי לנעלם, ולכן אין לו מקום לגילוי הויה עצמו, כי כולו בא להיות כלי לנקודת הנעלם, וזה מכריח את ההעלמה של עצמו. משא"כ הראשית של ההתגלות, שהיא הראשית שמגלה, אזי מכיון שהוא כלי גמור, לכן הכלי יכול באמת לגלות את הראשית, שהיא הראשית של ההתגלות. אבל מחמת שמטבע ההויה של הכלי הוא לגלות, לכן הוא גם נותן פתחון פה לגלות את ההויה של עצמו, ושם יש נקודה של קלקול. הנקודה של הקלקול היא במקום ההתגלות, שהכלי בא לגלות את ההתגלות. זה גופא מה שהכלי בא לגלות.

כלי עשוי וגמור הוא שורש הקלקול

כמו שבראשית היצירה, יעקב היה ראשון לטיפה ועשו היה הראשית להתגלות, כך קודם מלוך מלך לישראל היתה מלכות אדום, כי מלכות אדום באה לגלות את ראשית ההתגלות. ולכן היא קדמה בהתגלות שלה. ובזה שהיא קודמת בהתגלות שלה, אזי היא מעלימה את הראשית של השני. דהרי בשעה שעשו ויעקב נולדו, מכיון שיש דין בכור לעשו ולא דין בכור ליעקב, הרי שעשו בהיותו בכור, מעלים את הראשית של יעקב, כי הרי הוא מפקיע את השם ראשית מיעקב, וקובע את השם ראשית בו עצמו. הרי שהראשית שלו מחד היא מגלה את ההתגלות, ומאידיך מעלימה את הכח הנעלם, את הראשית הנעלם. זאת ועוד, הראשית של המלכות שהיתה במלכי אדום, ובהתגלות של הלידה של עשו, היא הראשית שיצרה את נקודת ההתגלות. וכשהיא יצרה את נקודת ההתגלות, אז היא יצרה את אותו גילוי שמגלה את הכלי, את המלכי אדום בעצמו, את העשו בעצמו, את העשוי וגמור שבכלי, ולא את ראשית גילוי האור. ראשית מצד מטבע הראשית היא כוללת את הכל, זה שלם. אבל כאשר הכלי מגלה נקודה של ראשית ומטביע את נקודת הגילוי בו עצמו, אזי הוא מגלה שלמות מצד הכלי, שזה נקרא עשוי וגמור. זה שרש נקודת הקלקול.

כלי שמרגיש שלם אינו עריך נוקבא

שרש נקודת הקלקול בעומק, היא כאשר האדם מגלה שלמות בתוך עצמו. מפני שאז הוא אינו מרגיש את עצמו כפלגא, דגופא. הוא מרגיש עצמו כשלם,

ואין לו צורך בחיבור לזולתו. זוהי ההבחנה של פגם הברית, שאין צורך לכלי של נוקבא לקבל את הזכר. זוהי תפיסה שמכיון שהוא עשוי וגמור, לכן אין לו צורך להשלמה מבחוץ. רק כאשר יש לאדם ההבחנה שהוא פלגא דגופא, אשר לא נשא אשה, אזי הוא מבין את הצורך בהשלמה מבחוץ, בהבחנה של כלי דנוקבא דיליה. אבל כאשר הוא מגלה גילוי כלפי עצמו של שלמות, אזי הוא אינו צריך בהבחנה של כלי דנוקבא להשלימו. ראשית ההתגלות של עשו שיוצרת אופן של גילוי, היא יוצרת אופן של גילוי שהכלי שלם. כאשר הכלי שלם הוא אינו צריך השלמה, הוא לא מרגיש פלגא, אלא הוא מרגיש שלם מעצמו, הוא תקף מכח עצמו. אמנם מצינו שכן עזאי לא נשא אשה (יבמות ס"ג ב'), ואם עשה זאת א"א לומר שאין כזה מהלך, אבל זה לא היה ראוי. הרי בן עזאי הציץ ומת (חגיגה י"ד ב'), ובודאי שזה היינו הך.

חווה היא תחילת הגילוי ושם שורש הקלקול

האדם ידע לקרוא שמות לכל הנבראים. כתוב במדרש (בר"ר י"ז ד', יל"ש בראשית פ"ב רמז כ"ד) שלאחר שקרא לכולם שמות, העבירם הקב"ה לפניו זוגות. ובא אדה"ר על כל בהמה וחיה ולא נתקררה דעתו. אמר האדם לקב"ה, לכולם יש בן זוג ולי אין בן זוג. ומיד הפיל עליו תרדמה ועשה את חווה מהצלע. ועוד כתוב במדרש (בר"ר י"ח ב'), שעשה אותה ממקום שהוא צנוע באדם, ועל כל אבר ואבר שהיה בורא בה היה אומר לה תהא אשה צנועה. עומק הדבר הוא שאותה נוקבא שנבראה מהצלע שבאדם, שהוא מקום צנוע באדם, ומכוסה אפילו כאשר האדם ערום, אותה נוקבא יכלה להיות כלי להסתרה לאדה"ר, בלי להתגלות. אלא שהוא רצה בת זוג בגילוי, ולא נתקררה דעתו. לכן האשה שיצאה ממנו, היא ראשית תחילת הגילוי שלו. ולכן נקראת חווה, מלשון "אם כל חי" (בראשית ג' כ'), כי היא בבחינת התגלות לחוץ. אילו האדם היתה מתקררת דעתו בלא בת זוג בגילוי, אז היה לו כלי בבחינת צלע, בבחינה של מקום נעלם, ולא בבחינה של ראשית של התגלות לחוץ. ולכן במה שהקב"ה לקח את הצלע מאדה"ר ובנה את האשה "אם כל חי", שם נקודת שרש הקלקול. אם לבינה תיקרא (משלי ב' ג'), ולבבו יבין ושב ורפא לו (ישעי' ו' י'). ולבבו יבין ושב ורפא לו - שם מקום התשובה. אם לבינה תיקרא - זהו מקום יצירת חווה אמנו, אם לכל חי (אל תיקרי אם בפסוק אלא אם, עי' ברכות נ"ז א'). ומצד כך אמרו חז"ל שפגם הברית אין לו תיקון, אין לו תשובה (עי' זוהר נח ס"ב א', ויחי רי"ט ב'. ועי' בשל"ה הקדוש שער האותיות אות ק' קדושת הזווג, ובראשית חכמה שער הקדושה פ"ז). אמנם זה שפגם הברית אין לו תשובה פירושו שהוא למעלה מהתשובה. ובהמשך המאמר יבואר מה פירוש שהוא למעלה מהתשובה. חווה שהיא "אם כל חי", בה מקום התחלת נקודת הגילוי כלפי חוץ. ולכן שם שורש הקלקול. מפני שכאשר באים לגלות את הנקודה של חוץ, כאשר באים לגלות את הראשית של ההתגלות, אזי זה נותן מקום לגילוי הכלי. וכאשר יש מקום לגילוי הכלי, אזי הכלי יכול להיות בבחינתו של עשו, שהוא עשוי וגמור שלם לעצמו. ואם הכלי עשוי וגמור ושלם לעצמו, אז חס ושלום אין לו צורך בזולתו.

מטיפות הקרי של אדה"ר נולדו שדין

לאחר שאדה"ר חטא, כתוב בכתבים (עי' שער הפסוקים יחזקאל), שעוד קודם שבא על חוה להוליד את קין והבל הוציא טיפות קרי לבטלה, ונתערבו טיפות אלו בקין, וכן הוציא טיפות קרי כל הק"ל שנה שפרש מאשתו, והוליד מהן שדין ורוחין ולילין. וכל זה בא מחמת חטא עצה"ד שגרמה האשה אשר נתת עמדי, היא נתנה לי מן העץ ואוכל, מכחה באה נקודת החטא. כמו שאומרת הגמרא (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ד דף י"ב א', ועי' תוס' סנהדרין כ' א' ד"ה נשים, ועי' יו"ד שני"ט), "הנשים תחילה [כלומר הן יוצאות לפני הארון בלויית המת, מפני] שהן גרמו מיתה לעולם". כוונת הדבר שהיא שרש לתחילת כלי דגילוי. וכלי זה בא ע"פ בקשת אדה"ר, שלא נתקררה דעתו. א"כ כלי זה הוא הראשית של הגילוי, הראשית שיוצר מציאות שהוא מגלה את הכלי כעשוי וגמור. וזו היא נקודת השבירה, כי נוצר מצב שהזכר חס ושלום לא צריך לנקבה, כביכול. אבל הראשית הפנימית יותר, היא ראשית של עומק ההבחנה של ראשית הגילוי, בהבחנה של ראשון נעלם, טיפה ראשונה ליצירה, וזה כלי לראשית הנעלמת. זוהי נקודת התיקון של מחשבת פגם הברית.

שני מהלכים של תיקון

במחשבת האדם ישנם כידוע שלשה כוחות, חכמה בינה ודעת, מה שהאדם חכם ומבין מדעתו. חננו מאיתך כמו שאומרים בעמידה נוסח ספרד חכמה בינה ודעת. על הפסוק "לחכם לב יקרא נבון" (משלי ט"ז כ"א), פירש רש"י שם "לחכם לב - שלמד חכמה מרבו. יקרא נבון - סופו שיהי' נבון בדבריו מפולפל בחכמתו ויקראו אותו נבון". א"כ חכמה הוא מה שאדם שומע מרבו. ובינה הוא מה שמתבונן בדברים. ודעת הוא כח החיבור שמוציא את הדברים מכח לפועל. כח הפגם במחשבה הוא כאשר אדם לוקח את שלשת כוחות הללו, את כח החכמה ואת כח ההתבוננות ואת כח הדעת שבמחשבה, והוא מוליד את הדברים למעשה, אבל המעשה נולד מתפיסה של שלמות של עשוי וגמור מתוך עצמו, שכבר אין לו צורך לזולתו. מכנגד ישנם שני סוגי תיקונים בכללות. התיקון החיצוני כמובן הוא תיקון בכך שהוא תופס שהינו חסר, דהיינו שהוא רק הפלגא דגופא. זה כנגד הקלקול של "אני ואפסי עוד" (ישעיה מ"ז ח', צפניה ב' ט"ח, שזה בראשית ההתגלות של האדם עצמו, שהיא גאוה, שהיא שורש כל הקלקולים שבעולם, ארבע מידות הרעות) (עי' שערי קדושה ח"א ש"ס, ששרש כולן הגאוה. אזי זה שהוא תופס את עצמו כפלגא דגופא, כחסר, היא תחילת נקודת התיקון. אמנם זה סוג של תיקון מצד התפיסה כלפי חוץ, ששרשו כמובן בפנים. אבל שרש פנימיות התיקון, הוא לגלות את הכלי של הראשית הנעלם ולהיות כלי לאותו ראשית. ומצד כך אין מקום של התחלת התגלות של תוקף הכלי לעצמו. דצריך להבין שישנם כאן שני מהלכים. ישנו מהלך של הכלים שנמצאים כלפי חוץ. וכאשר הכלי נמצא כלפי חוץ, שכל ענינו של הכלי לגלות לחוץ, אזי הוא התגלות של חוץ, וזאת מהותו. ואם זאת מהותו, אז היא מגלה את עצם היות הכלי לעצמו, ואז אפשר שהוא יתפוס את עצמו כשלם וגמור. אבל כאשר הכלי הוא כלי שמגלה ראשית נעלמת, ואינו מגלה את ראשית ההתגלות, אזי הוא לעולם לא יתן מקום לגלות את הכלי עצמו, ואז לא יכולה להיות התחלה של ראשית של קלקול, כי אין לו מקום לעצמו.

אדם הוא לעצמו, חוה היא ביחס לזרעה

כל זמן שהצלע היתה כלולה באדם הראשון, קודם שהקב"ה לקח אותה ממנו לברוא את חוה, לא היה שייך כלל פגם ברית. פגם הברית התחדש ממה שקב"ה לקח מהאדם את הצלע, וחידש מהלך שישנו אדם לעצמו, וישנה אשה לעצמה. ואז יכול להיות גם מהלך ח"ו של ק"ל שנה שפירש אדם הראשון מאשתו. דהיינו, ישנו עתה מהלך של איש שהוא בלי אשה. כל זה מחמת נקודת הפרדה בין האיש לאשה. אילולא שהיתה הפרדה בין האיש לאשה, לא היתה בשרש הבריאה היתה כזאת הנקראת פגם ברית. השורש לפגם זה מתחיל רק אחר "ויבן את הצלע", כאשר האשה הופכת להיות מציאות של ראשית של התגלות. ויבן בנין, "בחכמה יבנה בית" (משלי כ"ד ג'), זוהי התחלת ראשית הגילוי, חוה הנקראת "אם כל חיי". אדה"ר אין שמו בא לרמז על זרעותיו. שמו אדם "ויקרא את שמה אדם" (בראשית ה' ב'), זה הוא. חוה עצם שמה "אם כל חיי" הוא ביחס לזרעותיה. אם אשתו של אדה"ר היתה נשארת בבחינת צלע האדם, היא לא היתה נקראת חוה אם כל חיי, אלא היא היתה כלי בלבד לראשית הנעלמת.

פגם המחשבה

והנה בשרש נקודת המחשבה, בראשית המחשבה, ישנה רק כללות, ורק כאשר המחשבה יוצאת לפועל היא הולכת ומתפרטת. אבל בראשית המחשבה "וכולן נסקרין בסקירה אחת" (ר"ה י"ח א'). בתבנית המחשבה רואים את ציור הדברים כפי שהוא נכלל בכללות. בפועל מורידים אותו בערך של פרטים. והנה בפשטות, הפגם של המחשבה הוא מה שאדם משתמש בשלשת הכוחות של חכמה בינה ודעת, וחושב בהם באופנים שאינם ראויים, עד שח"ו הוא מגיע לפגם ברית. אבל בעומק תחילת נקודת הקלקול, ראשיתה, היא בזה שהוא חושב בדברים של חוץ. נאמר על רב שהוא לא הסתכל חוץ מד' אמותיו (עי' רש"י מנחות ק"י ד"ה שימי את, וכן נדה כ"ד א' ד"ה שימי את, ועי' תשובות הגאונים שערי תשובה עם הגהות א"י הים סי' קע"ח ב' מילי דחסידותא דנהג רב). ובעומק, אם בעינים החיצוניות הוא לא הסתכל חוץ לד' אמותיו, אזי פירוש

הדבר שגם בתפישת מחשבתו הוא לא חשב חוץ. כאשר חושבים חוץ, אדם יכול לבוא עד כדי כך ח"ו לפגום בפועל בברית מכח המחשבה.

תפיסה פנימית ותפיסה חיצונית

אבל אם ישנה תפיסה של מחשבה שהיא איננה פונה לחוץ, שם אין מקום של קלקול. והשרש של המחשבה הנקראת חוץ, היא במה שחווה נקבעה כמציאות לעצמה, "אם כל חוץ". "ויבן ה'א את הצלע", הקב"ה בנה אותה למציאות שהיא יצאה מגוף האדם לחוץ, ונהייתה הויה לעצמה, ולאחר מכן "ויביאה אל האדם". אבל קודם לכן, היא היתה הויה לעצמה. וכאשר היא הויה לעצמה, אזי הכלי מגלה את עצמו, ואז הוא גם יכול לגלות בחינה של עשוי וגמור, ואז אין לו צורך לזולתו, וזהו פגם הברית. שרש הקלקול של פגם הברית הוא בעצם היציאה של כח המחשבה לחוץ. בפשיטות פירושו שהוא חושב בדברים חיצוניים, וזה אמת. אבל בעומק שרש הפגם הוא בזה שהוא תופס את ההויה שהראשית של דבר הוא התגלות, ואינו תופס שהראשית של הדבר הוא נעלמות. מצד הנעלם לא יכולה להיות מציאות שהכלי תופס את עצמו להויה, וכ"ש שאינו יכול לתפוש את עצמו להויה שלמה. כי כאשר הוא אינו תופס את עצמו להויה, פשוט שהוא אינו יכול לתפוס את עצמו כהויה שלמה. החיצוניות יכולה לתת מקום לאופן של תפיסה של כלי לעצמו ושל הויה שלמה לעצמו, זוהי תפיסת עשו ומלכי אדום. והתיקון מצד הנקודה הפנימית של התיקון, היא כשם שאין הסתכלות של ד' אמות לחוץ, כך אין תפיסת מחשבה של חוץ. זוהי תפיסת מחשבה שהכלי שיש לאדם הוא בבחינת צלע, במקום נסתר, במקום נעלם, כלי לנקודת הנעלמות. כלי כזה אינו מביא להתגלות של חוץ, וממילא מצד שורש היצירה לא יכול להיות פגם הברית [וזהו סוד ספרא דצניעותא, ספר כלי לצניעות, עי"ש בביאור הגר"א בריש הספר].

הבושה לאחר החטא, לאחר יעירת חוה

לכן, כמו שהזכרנו פגם הברית אין לו תשובה, בר בתשובה סגי(זהר נח ס"ב א', ועי' בראשית חכמה שער הקדושה פי"ז בשם הרמ"ק בספר אלימה). כבר דנו בזה הרבה מאד. האדמו"ר מקאמאנא רי"י סאפרין כתב (היכל הברכה דברים דף קכ"ה ב' באוצר החיים) "ודע שהתחזקות המינות והכפירה של טומאת שער ה' הוא ע"י עוון זה". מכוחו מתגלה שרש פגם היסוד, ומכוחו מתגלה אופן התיקון של היסוד. במקום שהוא מקור נקודת ההתגלות של הקלקול, שם מקור נקודת ההתגלות של התיקון. דיש להבין, מדוע מקור נקודת ההתגלות של הקלקול שייך להתגלות שער הנו"ן דקליפה. דלכאורה פגם היסוד הוא ענין של תאוה כפשוטה. והנה בשעת יצירת הבריאה, כפי שמפורש בפסוק, אדם וחווה היו שניהם ערומים ולא יתבוששו. מדוע לא היתה להם בושה. מפני שבושה ענינה כאשר ההסתכלות היא לראות כיצד הדברים נקלטים כלפי חוץ. אבל כאשר ההסתכלות היא לראות כיצד הדברים נקלטים כלפי פנים, אזי אין שום ענין של בושה. אדם מרגיש בושה כאשר הרובדים הפנימיים שלו מסתכלים על הרובדים החיצוניים שלו. אבל כאשר הוא מקשה אחת, אינו מתבייש. דהרי הבושה יוצרת מצב שהמתבייש מעלים את הדבר כדי שלא יתגלה לחוץ. כלומר האדם מתבונן לראות כיצד הדברים נתפסים בחוץ, וכאשר אינו רוצה שהדברים יתפסו בחוץ אזי הוא מתבייש. אחר שחטאו אדם וחווה החלו להתבייש ויעשו להם חגורות, ואח"כ הקב"ה עשה להם כתנות עור. בכח הבגדים, המתלבש מכסה על ערותו מהרואה הנמצא בחוץ. א"כ עולה שמקור הבושה בעומק היא מאותה הבחנה שהמתבייש תופס כיצד הדברים נתפסים כלפי חוץ. אבל קודם יצירת חוה שלא התבוששו, תפישת הכלי מצד שרש היצירה לא היתה בהבחנת גילוי לחוץ. אלא היה כלי לנעלם הפנימי.

תיקון לפגם הברית הוא לחזור למעב של ולא יתבוששו

א"כ ישנם שני סוגי כלים, כלי שבא לגלות, בתפיסה של גילוי, וכלי שבא לכסות, להעלים, ובדקות יותר, להיות כלי לנקודת הנעלם. חוסר הבושה קודם החטא נבעה מכך שמציאות הגוף שלהם לא היתה בהבחנה של תפיסה כלפי חוץ, אלא בתפיסה כלפי פנים. ורק משחטאו הפך הכלי להיות בתפיסה של כלפי חוץ, ואז מתחיל מושג של בושה וכיסוי. כל כח פגם הברית שהוא יצרא דעריות, מגיע מתפיסה של הסתכלות לחוץ, של מחשבה לחוץ. אבל כאשר ישנה תפיסה של מחשבה הנקלטת כמחשבה של פנים, ואין כח ראשית של אדום שהוא בכור מצד ראשון ללידה שהוא ראשון להתגלות, אזי אין הבחנה של פגם ברית. והנה שרש המילה תשובה היא שב, בהיפוך אותיות בש שהוא שורש למילה בושה. א"כ השרש של התשובה היא במדרגה של בושה, שמי שמתבייש בכל עוונותיו אזי מוחלים לו עליהם, אינו יכול להיות תשובה לפגם הברית. משום שהתשובה על פגם הברית היא על עצם זה שהוא מתבייש. התשובה הרגילה לא תכפר על פגם הברית. הפגם הוא עצם זה שהוא מתבייש לאחר שמראשית היצירה לא היתה הבחנה של בושה. לא יתכן שהתיקון על עצם הבושה יהיה שוב בושה. אלא להיפך, מה שטעון תיקון הוא עצם זה שהוא בוש. כמובן אין הכוונה ח"ו שהוא לא יבוש מחמת עזות. אלא הוא צריך להגיע לאותו מקום שנאמר בו ולא יתבוששו, שאין שם הסתכלות לחוץ, וממילא אין שם בושה. דאם אין בושה אין נקודה של קלקול.

הבושה היא כח של יציאה לחוץ והיא התשובה של עשי"ת

כאשר החכמה הבינה הדעת של האדם הם כלפי חוץ, אז ממילא שייך שיהיה הרהור כלפי חוץ, שייך ח"ו שיגיע לפגם הברית, המוציא את הדברים לחוץ. אבל אם המחשבה היתה נתפשת בכלי דלפנים, אזי לא שייך כלל להגיע לפגם ברית שמוציא לחוץ, כי זו סתירה מיניה וביה. אם כן עומק פגם השרש העליון שבחמישה פגמים שמשדדלים ישראל קדושים לתקן בימים הללו, הוא שובו בנים שובבי"ם. מפני ששובו בנים שובבי"ם, פירושו שצריך לשוב על השוב. דשובבי"ם הוא שוב בלשון רבים. דהיינו העבודה היא להחזיר את עצם כח התשובה למקור שלה. כל מהלך התשובה הוא "ולבבו יבין ושב ורפא לו", ומי שחטא ומתבייש בכך, מוחלין לו כל עוונותיו. אבל בשובבי"ם את התשובה עצמה צריך להשיב. יש ימי תשובה השייכים למהלך ימי הרחמים והסליחות באלול. לאחר מכן מגיעים עשרת ימי תשובה. לכאורה היינו סוברים שעשי"ת הם ימי תשובה בכללות, בעוד ששובבי"ם הם ימי תשובה על פגם הברית בפרטות, וגם בעשי"ת שייכת תשובה על פגם הברית בפרטות, כמו על כל עוון. א"כ לכאורה תיקון השובבי"ם כלול בתיקונים של עשי"ת. אבל בעומק תיקון ימי השובבי"ם הוא שלב לאחר תיקון עשי"ת. דהרי התשובה אינה מועילה על פגם הברית. אמנם אין פירוש הדבר שאדם לא יתבייש כלל על פגם הברית. אלא בודאי יתבייש ויעשה תשובה גם על כך, אבל לאחר מכן הוא צריך לשוב בתשובה על עצם כח הבושה שהיא גופא החפצא של תשובה כיציאה לחוץ. תשובה סגי היא תשובה לקודם הבושה

ולכן לא סגי בתשובה של בושה, אלא צריך תשובה סגי, שהיא התשובה לפגם הברית, שענינה להחזיר את כח התשובה לנרתיקה, למקורה, למצב דלא יתבוששו דקודם החטא, ועוד קודם לכן, לקודם שהקב"ה לקח את הצלע מאדה"ר ויצר את חוה לאם כל חי, שהיא נקראת על שם היציאה לחוץ. שאז, אדה"ר מצד מטבע היצירה שלו, היתה לו נוקבא בתוך דיליה, ולא היה שייך פגם ברית לחוץ, כי לא היה חוץ, כי הנוקבא היתה חלק ממנו. וכאשר היא חלק ממנו, אין יציאה לחוץ מצד עצם מטבע היצירה, וממילא אין פגם, וקל וחומר שאין פגם בפועל. בתחילה הנוקבא היתה חלק מהזכר. אם הקב"ה היה רוצה רק במהלך שהם יהיו נפרדים, אז היה בורא אותם מראש נפרדים. אבל אם הוא בראם מחוברים ואח"כ הפרידם, פירוש הדבר שהקב"ה ברא מהלך אחד, אח"כ שינה אותו, ונתן לאדם לעשות תשובה לחזור לנקודה הראשונה. בפועל, טבע האדם לאחר החטא הוא שכל תשוקתו היא לצאת לחוץ. ועבודת האדם היא להגביל את התשוקה הפנימית בכל נקודה לצאת לחוץ, והשרש לכך במילים עמוקות - היא האמונה. האמונה מעמידה כל דבר במקומו. אם היא מעמידה כל דבר במקומו, אזי אין רצון להכניס מבחוץ פנימה, ואין רצון להוציא מבפנים לחוץ. וכאשר אין לאדם שום תשוקה לצאת לנקודה של חוץ בנפש, אלא הוא מוכן לעמוד במקומו, וההכרח לזה הוא מכח נקודת האמונה [לא מצד נקודת הבל, להגביל את תאוות העוה"ז, אלא מצד נקודת האמונה], זהו תיקון של פגם הברית.

למה יעקב שייך כולו למערת המכפלה

הזכרנו כבר שמלכות אדום קדמה למלכות ישראל, מחמת שהמלכות אדום היא כלי של התגלות, ומלכות ישראל היא כלי לכה הנעלם. והנה עצם זה שהכלי היוצא ראשון לעולם הוא כלי של התגלות, הוא עצמו ראשית הקלקול וראשית השבירה, וזה גופא צריך תיקון. וראשית התיקון, בשביל ישראל שנקראו ראשית, הוא לגלות כלי של נעלמות. והנה גם הזכרנו שראשו של עשו נקבר במערת המכפלה, אבל לא גופו. משא"כ יעקב אבינו גם גופו היה קבור במערת המכפלה. הרי שלעשו היה כלי רק של ראשית. אבל אצל יעקב היה כלי גמור. בעומק, אצל עשו הכלי הוא כלי להתגלות. כל נקודת ההתגלות היא מהראשית ואילך. אולם בעומק יותר, הראשית עצמה תחילת הוייתה היא בנקודה הנעלמת. החכמה שנקראת ראשית, "ראשית חכמה" (תהלים קי"א י'), שורשה ב"והחכמה מאין תימצא" (איוב כ"ח י"ב), תחילת גילוייה הוא נעלם. רק כאשר היא יוצאת כלפי חוץ היא מתגלית. אבל ראשית נקודת ההתגלות שלה, היא לאו בת גילוי. לכן הראשון ללידה כאשר הוא נולד, זמן לידתו אינו ידוע מעיקרא בדיוק, כי נקודת שורש התחלת ההתגלות אין לה גילוי. אילו היה גילוי לתחילת שורש נקודת ההתגלות, אזי גם היה ידוע זמן הלידה בדיוק. אבל מחמת שתחילת שורש נקודת ההתגלות היא נעלמת אין הדבר ידוע. מכאן ואילך שזה הופך להיות דבר גלוי, אז זה במהלך של התגלות.

האבות העטרפו לאדה"ר רק בקבר

לכן ראשו של עשו שהיה תחילת נקודת ההתגלות מחמת שיש בו נקודה של חיבור לאותו מקום שאינו בר-גילוי, היה בר קבורה במערת המכפלה. אבל מצד חייו, כאשר עשו היה בהתגלות, לא היה עשו בקדושה. אבל מצד מיתתו, שהיה בהבחנה של הצנעה, בהבחנה של קבורה, בהבחנה של נעלמות, לכן לראשו יש שייכות לבחינת קבורתו, ולכן נקבר במערת המכפלה. מאידך, יעקב אבינו שכל קומתו מראשית ועד אחרית, היה כלי להיות ה' יתברך, שאין מחשבה תפיסה ביה כלל, הוא היה מהבחנה שדיוקנו חקוקה בכסא הכבוד (תק"ז תיקון כ"ב דף ס"ה ב'), מעין דמות של מעלה, בצלמנו כדמותנו. וכמו שאין תפיסה בעליון, כך גם התחתון הוא כלי להבחנה שאין תפיסה בעליון. מצד כך כל גופו שייך למערת המכפלה. והנה באותה מערה נקברו ארבעה זוגות, אדה"ר וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה. אבל רחל נקברה "בדרך אפרתה היא בית לחם" (וישלח ל"ה י"ט). עומק הדבר. האבות והאמהות הקדושים כמו שידוע בדברי רבותינו הם היו שרש לתיקון חטא אדה"ר (עי' ביאורי אגדות על ב"ב נ"ח א', לר"י חבר בעל הפתחי שערים). אמנם הצטרפותם לאדה"ר היה רק בקבורה. ודאי שבפנימיות, לא רק בקבורה. אבל בהתגלות, בעודם בחיים הם לא היו מצטרפים לאדה"ר. כלומר בפועל, התגלתה

הצטרפותם לאדה"ר דוקא במקום ההעלמה, בקבר.

לאה עלמא דאיתכסיא, רחל עלמא דאיתגליא

משא"כ רחל, היא ההבחנה של התגלות, היא הבחנה של חוץ, היא נמצאת בפרשת דרכים (עי' זוהר חדש מדרש הנעלם פרשת אחרי מות מאמר כי יקרא קן צפור, אות מ"ח במהד' הסולם), באותו מקום שם בני ישראל יוצאים מארץ ישראל לגלות. רחל מבכה על בניה ביציאתם, כי זו מהותה. ולכן היא אינה יכולה להיות קבורה במערת המכפלה. הקבורה כאן היא אחדות לתיקון של נקודת הנעלמות. יעקב רצה לשאת את רחל, ולא את לאה שעליה כתוב (ב"ב קכ"ג א', תנחומא ויצא פ"ד), שהיתה עומדת בפרשת דרכים ושומעת שהיא מיועדת לעשו ורחל ליעקב והיתה בוכה ולכן עיניה רכות. כי לאה רצתה את מקומה של רחל, שהיא בפרשת דרכים כאמור, במקום היציאה לחוץ. והנה כאשר יעקב אבינו נשא את רחל, הרי מראשית היה גלוי לפני ה' יתברך שתהיינה ארבע אמהות. אבל אם יעקב היה נושא את רחל בראשונה, אזי אשתו הראשונה היתה נקודת ההתגלות. אבל כאשר נשא בראשונה את לאה, אזי הוא נשא את נקודת ההעלם שזו לאה, כי עיני לאה רכות, אין לה יציאה לחוץ. כאשר יעקב אבינו כפי שכתוב (ויצא פ"ל) חזר מן השדה, אזי לאה קנתה מרחל בדודאים את מקום הפנים, את מקום הנעלמות, שהוא מקומה של לאה שהיא נקודה נעלמת, כדי שישאר נעלם ולא יתגלה. ולכן מקום הקבורה היה ליעקב וללאה ולא ליעקב ורחל אלא רחל נקברה במקום הגלוי, במקום היציאה מארץ ישראל לחוץ, לגלות.

קדושת הברית היא בחשך

נקודת התיקון של המחשבה שהוא התיקון הראשון מהחמישה תיקונים, הוא תיקון בהחזרה של כח המחשבה שהוא יהיה כלי לנעלם ולא כלי לגלוי. כמו שכתוב בדברי רבותינו (עי' עבודת הקודש לחיד"א צפורן השמיר סי' ז' אות קי"ג, ועי' גנזי מרומים פירוש לר"י חבר על מסכת אצילות), שמי שמבאר סודות לחוץ הוא זה שח"ו נכשל בפגם הברית. מפני שלפי מה שנתבאר ישנו כלי לחוץ, וישנו כלי לפנים. סוד מגלים למי שהוא חכם צנוע ומעליא שיודע לשמור סוד. כלומר שהוא עצמו כלי לסוד, כלי לנעלם, ואינו כלי להתגלות (עי' בפירוש הגר"א לספרא דצניעותא דף א' עמ' ב'). בעוד שמי שמגלה סוד לרבים הרי שהוא נעשה כלי של גלוי, שהוא ראשית הקלקול של פגם הברית. אבל מי שיודע לשמור סוד, נעשה כלי לנקודה הפנימית, לנקודה הנעלמת, זהו תכלית תיקון הבריה. הפגם של המחשבה, הוא מחמת שהאדם פוגם בחכמה והתבוננות בדעת שלו. אבל כאשר האדם יגיע בנקודת הדעת לתכלית הידיעה שלא נדע, אזי חכמתו כח מחשבתו נעשית כלי לנעלם. לא עוד כלי להשגה בלבד, אלא כלי לנעלם. וסופן נעוץ בתחילתן. דאפילו כשהוא עוסק בנקודת ההתגלות, גם אז מחמת שראשית מחשבתו היא לתכלית של השגת הנעלם, של הלא נדע, הרי שהכלי שלו הופך להיות כלי ללא נדע, ולא כלי לנדע. וכשהוא הופך להיות כלי לשלא נדע, זה לא יוצא לחוץ. ליבא לפומא לא גליא (קה"ר י"ב י'). "ברית כרותה לשפתים" (מו"ק י"ח א'). זה היינו הך. אם זה מגיע לידי דיבור, אם זה בהבחנה של ליבא לפומא גליא, כלומר זה תפיסה של דבר שיכול לצאת לחוץ, אז "אתבונן על בתולה" (איוב ל"א א'). אבל כאשר זה ברית כרותה לשפתים, שזה לא מגיע לידי דיבור, אז גם לא יגיע לידי תפיסה של חוץ, לפגם בברית אות קדש. אות קדש מתחבר רק במקום של נעלם, מקום הקדושה הוא בחשך, שם מקום החיבור. זה נקרא קדושה בברית. קדושה בברית היא כאשר המעשה הוא בהבחנה של נעלם. והשרש של זה הוא במחשבה, שכאשר מקור הטיפה היא בבחינה של נעלם, אז היא כלי לנעלם, ואינה יוצאת לחוץ במקום של התגלות שלא במקומה. זה החלק הראשון מהחמישה חלקים. ה' יעזור שנזכה ליישם למעשה. אמן.

- [שובבים 1]

Featured Image Text:

תיקון פגם המחשבה

Show featured image:

0

Source: <https://bilvavi.net/shiur/שובבים-002-תיקוןפגםהמחשבהתשע>

Links

[1] <https://bilvavi.net/shovavim>